

SV fra opposisjon til posisjon - hvis velgerne vil

Taler

Kristin Halvorsen

Dato

31 mars 2005

Sted

Kristiansand

Omstendigheter

SVs landsmøte

- 1 Året er 1963. Klokka elleve om kvelden 23. august går Finn Gustavsen på
talerstolen i Stortinget. Regjeringas håndtering av gruveulykka i Kings Bay på
Svalbard skal konkluderes. SFs to stemmer avgjør utfallet. En arbeiderregjering -
ledet av landsfader Einar Gerhardsen felles. Det var harde tider. Finn Gustavsen
5 beskriver det på denne måten i boka Rett på sak:

- "Det var svart av folk på Løvebakken da vi kom ut, så tett at det var umulig å
10 komme ned til Karl Johans gate, og vi måtte svinge ned til venstre mot
Stortingsgata. Det var rene spissrotgangen: Enkelte ropte forræder, andre
dunket meg i ryggen, vennskapelig og fiendtlig om hverandre. Tett opp i ryggen
på meg gikk Per Aavatsmark, svær og ruvende, og liknet president Johnsons
livvakter. En sverm av mennesker fulgte oss hele veien rundt Stortinget, og over
15 Karl Johansgate ned til Morgenbladets gård der Per hadde parkert sin lille bil, en
"jernhest". Vi kom oss inn i det jeg hørte en rusten kvinneverst: - La oss ta'n! Kast
bilen utfor brygga! (Folk trommet på panseret, og jeg var redd bilen skulle bli
slått i stykker, men vi kom oss løs" side 174).
- 20 Kjære landsmøte - det har aldri siden vært større hat og bitterhet mellom
Arbeiderpartiet og SF/SV.

- Kretsen rundt Orientering ble lempet ut av PARTIET våren 1961. (Finn
Gustavsen skriver PARTIET med store bokstaver, det er ikke SF han mener!)
- 25 SF klarte likevel å stifte parti og å stille liste ved valget i 1961. Med 2,4 pst og to
representanter hindret SF at AP fikk reint flertall. Det var jordskjelv i norsk
politikk. Arbeiderpartiet hadde hatt sammenhengende flertall i Stortinget i 16

30 år, siste gang ved valget i 1957. Etter krigen var det ikke holdt valg i Norge, men
gjenvalg. (Golda Meier iflg Haakon Lie, Slik jeg ser det s. 197)

35 Det kostet dyrt å felle Gerhardsen. Finn Gustavsen var i tvil til det siste. Men
aldri siden har Arbeiderpartiet kunnet ta SF og SVs støtte for gitt.

Under Tandbergsaken i 1979 ble SV møtt med en helt annen tone. Også da
hadde SV to representanter på "vippen". Også da kunne SV ha felt en
arbeiderpartiregjering. Forslaget fra regjeringa Nordli var umulig for Hanna
40 Kvanmo og Stein Ørnhei å støtte. Trygve Bratteli var Arbeiderpartiets
Parlamentariske leder. Hanna forteller historien slik (i boka Derfor side 82):

45 "Jeg satt på kontoret mitt da Ingrid Eide fra AP kom inn og spurte om Bratteli
kunne få komme ned å snakke med meg. Jeg svarte:

- Nei - det skal han få slippe. Da går jeg heller opp til ham.

50 Du behandler ikke en tidligere statsminister som du har respekt for på denne
måten. Jeg synes ikke det var nødvendig å ydmyke Bratteli. Vi hadde makt i
denne situasjonen. Men jeg så ingen grunn til at vi skulle demonstrere denne
makten på en arrogant måte."

55 Sa du Hanna. Og viste storhet - når det var fristende å være smålig.

I de 16 årene i mellom disse tomannsgruppene hadde SF vært helt ute av
60 Stortinget (1969-73) og SV inne med en kjempegruppe på 16 etter EF-
avstemminga i 1973. Om dem er det sagt at de bestod av 14 høvdinger og 2
indianere - og Hanna Kvanmo var blant indianerene! Berge Furre beskriver det
slik: (i Norsk Historie 1914 - 2000 - side 371).

70 ("Forholdet mellom DNA og SV kunne ikke bli godt etter EF-striden. SV
avviste å love regjeringa støtte, og regjeringa ville heller ikke be om noe slikt. Den
så til mellompartiene når den lette etter et flertall.) De hardeste
konfrontasjonene i Stortinget kom gjerne mellom DNA og SV, samtidig som
SV vanligvis berget flertallet subsidiært for regjeringas forslag når de borgerlige
en sjelden gang stod samlet imot. Spenningen internt mellom partene som
hadde dannet SV, gav lite rom for resultatsøkende kompromisspolitikk. Partiet
75 løftet den prinsipielle fanen og 'stod på sitt program'."

--

80 "Fire år etter valgtriumfen stod SV tilbake med to mandater av seksten. Da
hadde organisasjonen lenge vært en slagmark." (Konkluderte Berge tørt.)

85 Ny Tid oppsummerte det tappert på denne måten:

"SV kom stående gjennom stormen". (!)

90 Den avisa gikk i trykken mens Stein Ørnhøi utgjorde SVs enmannsgruppe. Før
det ble funnet en postsekk med SV stemmer i Nordland. Den sekken førte til at
Hanna Kvanmo likevel kom inn på Stortinget og SVs gruppe økte med 100
prosent. Og ikke nok med det. Den vippet det borgerlige Stortingsflertallet og
sikret en ny arbeiderpartiregjering. Stort sett med SVs støtte. Men ikke alltid.

95

Jeg har gjort et lite dypdykk i SV-historiens debatt om makt - og eventuell
regjeringsmakt.

100

La meg gi dere noen smakebiter: (div hentet fra Erik Solheims bok: Nærmere)

105 - "Er vi et studieselskap for den riktige politikk, spurte partileder Berge Furre i

1982, et studieselskap med stortingsrepresentasjon?" Han ville ha mer innflytelse og et tettere samarbeide med AP etter kommunevalget i 1983 og etter Stortingsvalget i 1985. Utspillet vakte ikke almen jubel i SV:

110

- "Man kan ikke forhandle seg til politisk makt, bare forhandle ut fra politisk makt", var motargumentmentene. Fra Stein Ørnhøi og fra Kjellbjørg Lunde. Og SV hadde ikke allverdens kjøttvekt på den tida. Med fire stortingsrepresentanter og 4,9 pst. av stemmene (i 1981)

Siden har debatten gått med vekslende styrke og ved mange korsveier. Etter landsmøtet i 1989 ble Paul Chaffey spurt om hva som var landsmøtets viktigste vedtak: "Jeg er meget glad for at døra ble lukket for regjeringssamarbeid med Arbeiderpartiet", svarte Paul. Men da hadde nestleder Per Eggum Mausest allerede fått åpnet døra for mulige forpliktende avtaler med AP etter valget.

125

Min første valgkamp som SV-leder var i 1997. Da stod hovedkampen mellom AP leder Thorbjørn Jagland og Carl I Hagen. I løpet av den valgkampen var vi under sperregrensa på 4 prosent. Egne medlemmer ringte til partikontoret for å gi beskjed om at nå stemte de AP - for å demme opp for Carl I Hagen. Enda ingen var så imot Carl I Hagens fremmedhets som vi!

135

Denne lærdommen satt dype spor hos oss. Det skal være sånn at SV-velgere vet at hver stemme til SV teller og kan forandre Norge. De skal ikke måtte holde seg for nesa og stemme på andre av taktiske grunner.

140

Vi berget oss i 1997. Men vi startet samtidig den prosessen som gjør at vi i dag er et samlet landsmøte. Landsmøtet i 1999 stadfestet SV vilje til regjeringsmakt og til å danne flertall. Landsmøtet i 2001 gjentok det samme.

150 Dette landsmøtet går et skritt lenger. Vi vil klargjøre at en politisk avtale med en regjering ikke holder for oss. Vi vil ikke ha en svensk situasjon med politiske avtaler på ulike felt. Der Sosialdemokratene får ære alene for det som går bra. SV vil ikke være et støtteparti for en regjering som vi ikke er medlemmer av. Enten er SV i regjering. Eller så er SV i opposisjon.

155

SV er selvsagt et konstruktivt parti og vi er tro mot egne programmer. Men vi kan ikke gi garantier i smått og stort til et politisk prosjekt vi ikke er en del av.

160

For SV er aldri regjeringsmakt et mål i seg sjøl.

165

For SV er regjeringsmakt et middel for å gjennomføre egen politikk og for å forme framtida.

170

Vi har ristet av oss alle tanker om at vår oppgave er å være korrektiv til andre partier, eller at vi skal holde noen i øra. SV er 30 år i år. Vi vil gjerne bruke jubileet til å parkere høyresida utenfor politisk innflytelse. SV er klare for nye oppgaver - hvis velgerne vil.

175

Mange snakker som om valget allerede er vunnet. La meg advare så sterkt jeg kan mot det. Jeg vet at dette blir den tøffeste valgkampen Norge noen sinne har sett. Vi har slåss med Høyrefolk før. De skal ikke undervurderes. Det skal heller ikke Bondevik II regjeringens jordmor, Carl I Hagen, eller alle deres
180 støttespillere. SV vil forandre Norge. Det utfordrer sterke maktbastioner. Sterke kapitalinteresser vil ikke være på vår side. Toneangivende medier vil få solgt inn "avsløringer" og "advarsler" om den rød-grønne fare hver eneste dag.

185 Dette landsmøtet er viktig for å utvikle politikk, for å stålsette oss - for å ruste oss til kamp!

190 SV har et stort politisk prosjekt. Vi skal overlate et samfunn til neste generasjon som er mer verdifullt enn det vi fikk fra dem som gikk før oss. En høyredominert regjering er i ferd med å bygge ned det fellesskapet som må rustes opp. Vi skal mobilisere for solidaritet!

195

Vi må gjøre fem viktige valg for framtida: Gjenkjennelige SV-valg: Vi må velge fred. Vi må velge rettferdighet og fellesskap. Vi må velge kunnskap. Vi må velge toleranse og romslighet. Vi må velge miljø.

200

Miljønasjon

205

Klimaet i Arktis endrer seg dobbelt så raskt som på resten av kloden. Temperaturen kan stige med mellom 4 og 7 grader de neste hundre år. Konsekvensene av klimaendringene er langt mer dramatiske der enn noe annet
210 sted. Hvis gradestokken stiger med to grader - fra minus en til pluss en - smelter snø og is. Det er nettopp det som skjer. Det truer dyreliv, isbjørn, sel og fugl. Havet stiger - i Nederland og på Scheyhellene og hva skjer hvis golfstrømmen snur? Det foregår et gigantisk globalt eksperiment med moder jord - uten angrefrist. Om hundre år er ikke "allting glemt" - da overtar våre olderbarn. Vi
215 må ta ansvar. Kursen må legges om.

220 Norske klimautslipp har økt med 8 pst siden 1990. Nå gjelder Kyoto-avtalen. Vi har forpliktet oss til langt lavere utslipp. (1 pst over 1990-nivå i perioden 2008 - 2012). Kjell Magne Bondeviks første regjering satt seg klare klimamål og gikk av med æra i behold fordi de ikke ville godta at det ble bygget sterkt forurensende

225 gasskraftverk. Kjell Magne Bondeviks andre regjering har gitt grønt lys for å øke CO2 utslippene med fire ganger så mye som det som var uakseptabelt for KrF halvannet år tidligere. Nå har de mistet miljøpiffen helt. SV står igjen som det eneste ivrige og konsekvente miljøpartiet. Hvis velgerne vil kan vi gjenreise Norge som en miljønasjon.

230 Norge er en nordisk sinke når det gjelder nyfornybar energi. Danskenes nest største eksportvare er vindmølleteknologi. (etter svinekjøtt). Det blåser ikke mer i Danmark enn i Norge. Sverige har satset stort på bioenergi. Det er skog i Norge også. Særlig i innlandsfylkene Oppland og Hedmark ville dette vært kjærkomne og framtidsretta arbeidsplasser. Det er ikke mer å somle med. SV har
235 planene klare for 20 fornybare Twh. La oss sette i gang!

Selv når alle SVs planer for ny-fornybar energi er gjennomført - vil verden være avhengig av olje og gass i mange ti-år framover. Det vil være enorme miljøgevinster å hente på rensing og deponering av klimautslipp. Også når det
240 gjelder gamle utslipp - på Mongstad, Kårstø og i Grenland. Det er mulig - men det er dyrt. Noen må påta seg jobben med å gå foran og utvikle bedre og billigere teknologi. Vi - Norge - har tjent oss søkkrike på olje og gass. Har ikke vi en forpliktelse til å gjøre en viktig del av denne jobben? Det er vektige miljøargumenter for å åpne for CO2-frie gasskraftverk i Norge. I SVs debatt står
245 ulike miljøhensyn opp mot hverandre - ingen av oss er inne i den gasståka som herjer mange andre partier.

250 Å bygge sterkt forurensende gasskraftverk i 2005 er å gå baklengs inn i framtida. Det er et av SVs viktigste krav å hindre at sterkt forurensende gasskraftverk blir bygd etter neste valg. Sterke krefter jobber hardt for det motsatte. Valget i 2005 er et miljøvalg! Velgerne må vite at SVs styrke og oppslutning avgjør hvor langt vi kommer i forhandlinger. SV lover å stå hardt på! SV avgjør om det er et rød-
255 grønt alternativ etter neste valg. Uten oss blir det grått. Det skal merkes i miljøpolitikken at SV vinner valget.

Norge må få fortgang i en moderne og effektiv kollektivtrafikk. Vi som bor i by må ta ansvaret. I distriktene trenger folk bilen mer. Det blir ikke trikk i Jølster -
265 selv med SV i regjering. Men det blir en ny giv for kollektivtrafikken i byene og for jernbanen. Vi kan ikke ha bymiljø som er så forurensset at barnehager må holde ungene inne enkelte dager. Vi kan da ikke se oss slått av at EU-land ligger milevis foran Norge når det gjelder å satse kollektivt.

270 Punkt nr 25 i Sosialistisk Valgforbunds 33 punkter for Stortingsvalget i 1973 handlet om kollektivtrafikk: "- Kollektivtrafikken må prioriteres på bekostning av motorveiene." Jammen er det like aktuelt i dag.

275 Miljøpolitikk er distriktspolitikk. Norge har miljø- og naturopplevelser som mange misunner oss. Det er lett for oss å glemme hvor unikt landet vårt er. Norske fjorder er kåret til verdens vakreste reisemål. Mange mennesker i verden har ikke annen natur i nærheten enn en park med asfalterte stier. Vi kan dele
280 naturopplevelsene med resten av verden. Vi kan etablere mange arbeidsplasser i distriktene. I dag er det flere arbeidsplasser knyttet til reiseliv enn til fisk i de tre nordligste fylkene. De kan bli mange flere.

285 Jeg var en tur i Vefsna i fjor høst for å ta elva i nærmere øyesyn. SVs varaordfører viste meg rundt. Da vi kom ned til elva satt det to unge menn ved bredden. Vadestøvlene og fiskestanga lå ved siden av dem. Sola skinte - og de om kapp med den: De hadde kommet kvelden før. De hadde kastet flua ut i. De hadde
290 fått en 11 kg laks på første kast. De var lykkelige rett og slett. Vi kan ikke bygge ut ett av våre siste store vassdrag - Vefsna - og samtidig kalle oss en miljønasjon.

295 I mange lokalsamfunn ser man med skepsis på vern. Ofte tror man at begrensningene er større enn i virkeligheten. Dette vil SV snu. Vern gir muligheter. Vi vil støtte de lokalsamfunnene som satser på sine miljøverdier. Vi vil utvikle opplevelser og miljø som en merkevare for Norge. Både AP og SP har lovt minst 10 mrd kroner til OL i Tromsø. Hvis vi bruker en av de milliardene
300 har vi SVs nasjonale program for grønt reiseliv. Det gir mange og desentraliserte

arbeidsplasser!

305

Langs norskekysten øker trafikken og transporten av farlig gods. Så langt har vi unngått de verste ulykkene. Godt vær og ren flaks hindret en oljekatastrofe langs Sørlandskysten for noen uker siden. Fjord Champion drev hjelpeløst rundt i 15 timer før en sterk nok slepebåt kom til. Da hadde den slått mot fjæresteinene i 6 timer. Skipet hadde 800 kubikk olje om bord. En lekkasje hadde vært katastrofe i Sørlandets ferieparadis. For SV er dette uakseptabelt. Vi kan ikke spille hasard med Sørlandskysten!

315

Vi må ha en responstid langs hele kysten på 6 - 12 timer. Det betyr flere slepebåter og det betyr flere statlige slepebåter langs hele kysten. Det må stasjoneres en fast statlig slepebåt her i Kristiansand.

320

Barentshavet er et av verdens største og viktigste matfat, og et av verdens mest produktive havområder. I Barentshavet forvalter Norge sammen med Russland ekstremt viktige og store bestander av blant annet torsk og lodde. Barentshavet har i tillegg ekstraordinære verdier når det gjelder biologisk mangfold. Ikke noe havområde i verden har en større tetthet av sjøfugl enn Barentshavet, her finnes verdens største forekomster av dypvannskoraller og det er et unikt leveområde for sel, hval, hvalross og isbjørn.

330

I et spørsmål i Stortinget i 1977, til daværende industriminister Bjartmar Gjerde, var Berit Ås bekymret for sikkerheten i Nordsjøen. Hun kunne vise til en fersk engelsk rapport om "risikomomenter ved oljevirkksomheten", og lurte på om regjeringen delte hennes bekymring for at noe skulle gå galt. Gjerde prøvde lenge å bagatellisere innholdet i den rapporten Berit viste til. Hun ga seg ikke, og pekte på faren for en såkalt blow-out i Nordsjøen. Til slutt svarte Gjerde oppgitt - og sarkastisk:

"Jeg har vanskelig for å godta en slik beregning som den representanten Ås her viser til - uansett hennes forskrekkelse. Det minner meg for mye om historien om en kvinne som hadde hørt at hvert femte barn som fødes er en kineser. Hun hadde fire barn fra før, ventet det femte og gikk ut fra at resultatet måtte bli en kineser."

To måneder seinere gikk alarmer i Nordsjøen. Bravoulykken - en gigantisk blow-out på Philips plattform - var et faktum. Det skulle gå over en uke før utblåsingene ble stanset. I Dagbladet var overskriften: "En kineser født i Nordsjøen". Berit fikk så sørgelig rett, og det etter bare to måneder.

Sterke interesser presser på for å åpne Barentshavet for olje- og gassvirksomhet. Bare SV kan ta jobben med å insistere på at "føre var prinsippet" skal legges til grunn. Vi har for liten kunnskap om hvordan miljøet i Barentshavet fungerer sammen. Vi trenger kunnskap og forskning. Vi kan ikke gamble med framtidens verdier.

Vi vil ikke ha rett igjen!

Fredsnasjon

Dagen etter forrige Stortingsvalg var 11. september 2001. Den dagen forandret internasjonal politikk

Den 15. februar 2003 så jeg ut over norgeshistoriens største demonstrasjon. 60.000 mennesker på Youngstorget. Vi var sammen med millioner verden over.

380 Vi sa: Ingen krig i vårt navn! Norge støttet heller ikke krigen. Men Petersen gjorde alt han kunne for å forsikre USA om at vi egentlig var for.

Det er SV som leder an i opposisjon mot Høyres servile politikk overfor USA. Inne i Stortingssalen har vi vært i mindretall - men vi har representert
385 folkeflertallet. Vinner vi valget skal det merkes i norsk utenrikspolitikk.

Få land i verden har så stort handlingsrom i utenrikspolitikken som Norge. Vi
390 står ikke overfor noen umiddelbar militær trussel. Vi er rike. Vi er en energistormakt. Newsweek rangerte Norge i fjor som det niende mektigste landet i verden. Vi var på plassen rett bak Kina. Det som gir oss innflytelse er høy livskvalitet og prestigefylt diplomati. Fordi vi er fredsmeklere i mange konflikter og fordi vi stiller opp for FN-systemet har vi betydelig "myk makt".
395 Vi kan nå enda lenger!

Forsvarsminister Kristin Krohn Devold gav et intervju til New York Times den
400 23. august 2003. Der presenterer hun hvordan Norge kan være en så attraktiv partner for USA og Pentagon som mulig. Hun presenterer hvordan vi, gjennom sterk satsing på utvalgte militære nisjeprodukter, kan få en rolle å spille. "Identifiser hva du er god til og konsentrer deg om det. På den måten får du leke med de store gutta selv om du er liten", sa Krohn Devold.

405

Dagens høyredominerte regjering har lagt stor vekt på at Norge skal yte små
nisjebidrag til USA-ledede militære koalisjoner. Når de nå vil at Norge skal delta
410 i Irak eller i Operation Enduring Freedom i Afghanistan, er det ikke fordi Norges innsats kan ha avgjørende betydning. Vi er ønsket først og fremst fordi da kan Bush-administrasjonen krysse av for nok et land som deltaker i sin "koalisjon av villige".

415

Norge må få en ny utenrikspolitisk kurs. Den må ta utgangspunkt i hva som er

norske egeninteresser i vid forstand.

420

Det er i norsk egeninteresse at det skapes en internasjonal rettsorden der militærmakt ikke kan ture fram som den selv vil. Derfor må vi bruke alle muligheter til å styrke folkeretten og FN. Det tjener ikke norske interesser å være tettest mulig koblet opp mot USA. Det er i vår egen interesse å vise

425 selvstendighet.

430

En tryggere verden med mindre terrorisme, med mer fredelig konfliktløsning og med færre økologiske katastrofer er minst like viktig for oss i Norge som prisen på olje eller markedsandeler for laks. Vi må også tørre å si høyt og tydelig at de verdiene vi tror på også er viktige for resten av verden; kvinners rettigheter, demokrati og forholdsvis små forskjeller mellom folk. Norsk utenrikspolitikk må bygge på norske verdier.

435

440

Og det er i vår egeninteresse at vi forvalter de enorme havområdene og fiskeriressursene vi har ansvaret for forsvarlig, at vi sikrer oljeinstallasjonene i Nordsjøen og at vi sørger for en beredskap langs norskekysten som kan forebygge ulykker og som kommer raskt på plass hvis ulykken er ute. SV vil at Nord-områdene skal få en langt viktigere og større plass i norsk sikkerhetspolitikk. En rød-grønn regjering må ta initiativ til et nytt partnerskap med Russland i nord - mer handel over grensene og tettere samarbeid om fisk, olje, sikkerhet og miljø. Det kan bidra til å finne løsninger for gråsonen i Barentshavet. Da ville nye store muligheter åpnet seg for Finnmark og resten av Nord-Norge.

445

450

Ved å tydeligere definere Norge som en fredsnasjon - framfor en nisje-nasjon i krig, kan Norge også systematisere det arbeidet vi i dag allerede gjør som fredsmeklere i Sudan, Sri Lanka og Fillipinene. Vi kan ta nye initiativer i Midt-Østen og mange andre steder. Vi kan trappe opp forskning og samle kunnskap fra hele verden. Vi kan bygge senter for kunnskap om gjenoppbygging av ødelagte stater. Vi kan støtte FNs fredsoperasjoner med mannskap og penger. Vi

455

kan være det landet som systematisk insisterer på at endeløse forhandlinger alltid er å foretrekke framfor endeløs krig.

460

Det er ikke i norsk egeninteresse å være i konstant konflikt med USA. Norge bør verken være pro-amerikansk eller anti-amerikansk. Vårt utgangspunkt er ikke
465 USA verken på godt eller vondt. Vårt utgangspunkt er norske verdier og interesser med en saklig tone til alle små og store makter i verden rundt oss. Vår politikk skal være pro-norsk og pro verden!

470

Spredning av atomvåpen og andre masseødeleggelsesvåpen er en av verdens største trusler. Her har jo Bush rett! Mange har glemt at vår egen "sikkerhet" i NATO er tuftet på førstebruk av atomvåpen. Hvor mye større troverdighet ville ikke vi, våre allierte og USA ha overfor Pakistan, India og Iran hvis vi
475 insisterte på å bygge ned egne atomvåpen og erklærte at førstebruk ikke lenger var aktuell politikk! En ny rød-grønn regjering kan jo gjøre nettopp det. Ta initiativ i Nato for at Nato avvikler sine kalde krigs doktriner om førstebruk av atomvåpen!

480

I siste utenriksdebatt i Stortinget mente Utenriksministeren at Norge var marginalisert - utenfor EU. Og verre ville det bli etter at Schröder hadde sagt at Nato var mindre interessant enn før... Norge kan ikke fortsette en så
485 selvutslettende politikk. Petersen tør ikke ta opp EU-spørsmålet. Han vet han taper. La oss da bruke den handlefriheten vi har utenfor EU så offensivt, fleksibelt og solidarisk vi kan.

490

Rettferdighet

495 En brennende visjon forener alle oss og alle sosialister: Likverd! Mennesker er

forskjellige - og vi har lik verdi. Å skape et rettferdig samfunn, der dette ikke bare er et mål, men en sannhet, skal vi jobbe for hver eneste dag. Vi vil ha et samfunn uten fattigdom!

500

Det skal merkes en forskjell hvis SV får muligheten. For dem det gjelder. I holdning til problemene: i dag har vi en selvtilfreds statsminister og en enda mer
505 fornøyd KrF-leder som forklarer at alt er såre vel. I SV kommer aldri til å bli helt fornøyd. Det kommer til å oppstå nye utfordringer når vi tror vi nesten er i havn. Vi har sloss mot fattigdom uansett hvem som har hatt regjeringsansvar i Norge. Det er SV som er garantisten for Norges sosiale samvittighet.

510

I mange land er lønnsnivået for ufaglærte så lavt at de er under fattigdomsgrensa. Heldigvis er det sånn i Norge at de som har fast jobb har ei lønn de kan leve av. Derfor arbeider SV mot sosial dumping. Sykdom og
515 uførhet kan ramme alle. Fattigdom i Norge rammer først og fremst dem som ikke har jobb - de som lever på lave trygder og/eller er avhengige av sosialhjelp.

Og det rammer deres barn. Hvis vi legger en streng definisjon til grunn har vi
520 26.000 fattige barn i Norge. De rammes av fattigdom fordi de ofte ikke har penger til å være med på det andre barn kan være med på. De finner på en unnskyldning for å ikke plage mor. De blir gode på det - de barna som aldri har råd. For de sier aldri: det har ikke vi råd til. De sier heller: jeg gidder ikke å være
525 med. Det passer dårlig fordi jeg skal noe annet. Hvite løgner følger fattigdommen.

Et sted i Norge bor Marius. Han er tretten år. Jeg har ikke møtt ham, men
530 sosiolog Karin Gustavsen Tvetene har intervjuet Marius og fem andre barn i familier som mottok sosialhjelp. Hun ville finne ut hvordan de hadde det og hvordan de mestret å leve i en fattig familie.

540 ("Jeg tenker mye på dette. At) nesten alle jeg vet om har det godt. Jeg tenker på
det nesten hele tia. De får masse ting, kan være med på ting. Jeg føler at jeg er
den eneste som ikke kan være med på ting og ikke får noe. Det er urettferdig.
(For meg er det nesten alle andre som har det slik, og at det er jeg som er utenfor.
Jeg føler meg utenfor. Det er dårlig gjort at andre har.»

545

Vi kan gjøre noe raskt for å bekjempe barnefattigdommen:

- Vi kan øke barnetilleggene for dem som lever av trygd og stønad.
- 550 - Vi kan øke bostøtten til barnefamilier
- Vi kan øke barnetrygden - særlig for 3 og 4 barn i familien

555

Men det aller viktigste er: Å sikre at det ikke er så dyrt å være med på alt! Da kan
nemlig Marius også være med - selv om mor ikke har penger!

560

Mange av dere må ha sett dagsrevyen onsdagen i påskeuka. En mann hadde
henvendt seg til Moss politikammer med bønn om å bli varetektfengslet. Han
ventet på behandling for sitt rusproblem. Han hadde plass fra begynnelsen av
mai. Han var redd for å begå lovbrudd mens han ventet. 65 prosent av all
565 vinningskriminalitet begås av folk med alvorlige rusproblemer, så han visste nok
hva han snakket om. Han er en av utallige som må vente på rusbehandling, for
mange daler motivasjonen mens ukene går. Dette er en bakside av velferdsnorge
som de færreste ser. Det har de til felles med psykiatri. Begge områder har liten
prestige. Og kan være katastrofal for dem som rammes.

570

Den fortvilelsen som foreldre opplever når de oppdager denne skyggesiden av

575 samfunnet er ubeskrivelig. De som leter opp ungene sine kveld etter kveld og
tauer dem inn. De som ber om hjelp, men får beskjed om at det nesten ikke
finnes plasser til ungdom under 18 år for rusbehandling, eller som opplever at
køene for barn og unge for psykiatrisk hjelp er lenger enn for voksne. De barna
580 som ingen leter etter - er nesten helt forapt. Ingen som har sett noe av dette på
nært hold ville komme på den tanken at det viktigste i vår tid er å dele ut
skattelette i hundretusenkroners klassen i året - til dem som tjener millioner fra
før!

585 Dette er skjebner uten mektige interesseorganisasjoner i ryggen. Dette er folk
som er dårlig organisert. Dette er folk som ofte ikke kommer til dem som har
makt av seg sjøl. De har lite å slå i bordet med - og de kan ikke true med å flagge
ut! SV - vi - må sørge for at de får makt, blir hørt og forandring.

590

Vi vil ha et samfunn der de som sliter med rus og psykiatri får hjelp. Raskt og
med oppfølging. Og vi må forhindre at flere får problemer. Det heter
595 forebygging . Jeg staver det: F-O-R-E-B-Y-G-G-I-N-G. For høyrepolitikere er
dette et fremmedord. Det er nemlig noe man gjør før man vet hva det koster å
ikke gjøre det. Og da vet vi jo ikke prisen helt nøyaktig. Dermed blir det litt
vanskelig for Høyre å få det inn i sin kalkulatorpolitikk. Resultatet er at det ikke
blir gjort. Dette må snus. Hvis SV får makt skal sundt folkevett respekteres og
600 jeg skal personlig pukke på forebygging, forebygging, forebygging hver eneste
dag til krampa tar meg!

605

For et par uker siden var jeg på en liten inspirasjonsdag i Østfold. Først på
familiesenteret - Mays gamle arbeidsplass. Der samler de tjenester for å gi barn
og foreldre best mulig tilbud. De gjør det uten ekstra bevilgning av fornuft og
610 interesse for å gjøre en best mulig jobb. Ordføreren i Rygge er fra Høyre.
Kommunen har ikke råd til å kjøpe de sykehjemsplassene de trenger. Hun
beskrev lokalpolitikere som folk som kom med store ambisjoner for

615 kommunens innbyggere - som endte desillusjonerte av evige innsparingsrunder.
Hun var bekymret for rekrutteringen ved neste korsvei.

620 Vi fortsatte til Fredrikstad. Der er Utekontakten truet av avvikling. Fire stillinger i Utekontakten koster det samme som en institusjonsplass for en ungdom. Finnes det noe viktigere i et samfunn enn å lose barn og ungdom inn på områder de mestrer og å støtte dem i å unngå rus og kriminalitet? Absolutt ikke. Å la være koster for menneskene det gjelder, det koster for framtidens budsjetter.

625 Hva skjer når kommunene har dårlig økonomi? De kutter, og de kutter. De kutter på det som ikke er lovpålagt og som de ikke må først. Deretter bryter de loven og kutter videre. Ikke av lyst. Høyre kaller dette kommunal frihet. SV kaller det kommunal tvang.

630 Vi har ikke råd til Høyre lenger!

635 Hver uke, mange ganger i uka, fra nå av og fram til valget kommer vi til å høre paniske angrep fra den sittende regjering. Når vi skrur på radioen om morgenen er det kanskje statsminister Kjell Magne Bondevik som panisk angriper den rød-grønne fare. Hvis han ikke påstår at renta vil gå opp så er det nok kronekursen. Når det etter hvert begynner å bli utbrukt så er det vel antall beinbrudd som
640 han påstår kommer til å øke. Utover formiddagen vil nok Finansministeren falle inn i koret og ettermiddagsskiftet tar høyreleder Erna Solberg. Nattskiftet har Jan Tore Sanner. På kveldens siste nyhetssending har han nok funnet en hemmelig avgift fra en uoppdaget verdensdel som han mener det rødgrønne flertallet nok helt sikkert kommer til å innføre.

645

I mange andre land i verden betaler folk mindre skatt enn vi gjør. Men i tillegg må de betale høyere skolepenger for å få barna sine inn på gode skoler, de må ha
650 dyre helseforsikringer for å sikre seg mot den totale ruin hvis helsa svikter. De må ha kostbare pensjonsforsikringer for å sikre alderdommen. I sum betaler

mange vanlige mennesker mye mer i "skatt" enn det vi gjør.

655 Personalsjef Anne Stavnes i Opera Software sier at hun stadig blir overrasket over at så mange har lyst til å komme til Norge - og at de ikke vil flytte igjen. "Norge er et flott land å bo i og utlendinger blir lykkelige av å bo her. Vi har en rekke kvaliteter vi kan bruke utad. Når utlendinger forstår hvordan det fungerer med velferdsordninger, skatt, et velfungerende arbeidsmarked med regulerte
660 ferier, så vil de ikke dra hjem igjen, sier Stavnes til Mandag Morgen." (Fra Halvard Bakkes kommentar, Dagsavisen 21. mars 2005, henviser til Mandag Morgen)

Norge er et godt land å bo i fordi vi løser de viktigste oppgavene i fellesskap. SV
665 skal forsvare rettferdig skatt.

Det er en myte at det norske skattenivået er spesielt høyt. Vi ligger på et
670 gjennomsnitt i Europa. Sverige, Danmark og Finland ligger høyere enn oss. Ingenting er så skeivt fordelt som inntekter fra kapital. De ti prosent rikeste i Norge mottar 95 prosent av alt aksjeutbytte. Det er en myte at det norske skattesystemet tar så kraftig fra de rike - og gir så rundhåndet til de fattige.

675

Det er også mange myter om SVs skattepolitikk - også i våre egne rekker. SV er et skatteletteparti for dem med lave inntekter. Vi gir skattelette eller holder skatten som i dag for inntekter under 380.000. Vi skjerper skattene for dem som
680 dem som tjener mer - og mest for dem som tjener mye. For 2005 foreslo SV å øke skattene totalt med 5 mrd kroner. (Ca 3,5 mrd når reduserte egenandeler og økt barnetrygd trekkes fra.) Det er vårt utgangspunkt for neste periode. Det er klar SV tale til velgerne:

685

Hvis du har en million i inntekt og er mest opptatt av å sikre ditt eget private forbruk - ja da er Høyre, FrP eller KrF alternativet for deg! Er du en millionær med samfunnsansvar, unger i skolen og bestemor på sykehjem som betyr mer
690 for deg - da er du hjertelig velkommen til SV.

695 SV setter fellesskapet først. Vi vil at offentlig sektor skal ha en større rolle i økonomien enn i dag. Vi vil at den standarden som er på offentlige tjenester skal øke. Vi trenger de pengene til å ruste opp skolen. Vi trenger det for å få barnehagereformen på plass. Vi trenger det for å få kommuneøkonomien på beina igjen sånn at de som er tillitsvalgte lokalt kan begynne å diskutere hvor de
700 skal satse og ikke hvilken lov de skal bryte. Vi trenger det for næringslivet! SV skjerper ikke skatten for næringslivet. Vi veksler skatten for næringslivet. Vi skjerper de grønne skattene for å få mer miljøvennlig produksjon. Vi letter avskrivingssatser for maskiner og utstyr for å støtte nødvendig omstilling. Vi opphever den særordningen som rederiene har. Vi letter arbeidsgiveravgiften for
705 å gjøre det mer lønnsomt å ansette folk. Også næringslivet er avhengig av moderne skoler, effektive sykehus, gode omsorgstjenester. Utenlandske ledere vil gjerne bli i Norge - når de skjønner den norske velferdsstaten og hva man får igjen for skatten - er Norge et attraktivt sted å leve.

710 Hvor skal så SV ta pengene fra? Kjell Magne Bondeviks paniske angrep på SV tar utgangspunkt i en påstand som er feil: SV har ikke brukt mer oljepenger enn regjeringa over de siste års statsbudsjett. Regjeringa har derimot brukt mer oljepenger enn den såkalte handlingsregelen. Hvis vil legger oss på Foss sitt oljepengennivå har vi 52 mrd mer å bruke over offentlige budsjetter i 2009 enn i
715 dag. Det er i overkant av det forsvarlige, men selv om vi legger oss på et beskjedent Foss-nivå blir det mye penger av det. Hvis vi regner med en viss vekst i økonomien har vi 20 mrd til. Når vi avviser Høyres ytterligere 23 mrd kroner i skatteletter - så gir det enda større muligheter. I tillegg kutter SV 16 mrd - for å plusse på på andre områder. Norge har store rikdommer. SV er ikke et
720 utdelingsparti - vi er et omfordelingsparti. Vi har råd til å ruste opp offentlig sektor. Vi har råd til rettferdig fordeling.

725 Bondeviks neste paniske angrep på SV gjelder kronekursen. Som eneste parti gikk SV imot den stivbente forståelsen av inflasjonsmålet i retningslinjene for pengepolitikken. Det var dette som gjorde at vi mistet tusenvis av industriarbeidsplasser for noen år siden. Nå praktiseres dette med større vett og forstand. Det gir eksportindustrien forutsigbare rammer og konkurransedyktig

utgangspunkt. Det er SV - politikk det!

735

Det står en stor, viktig fordelingskamp nå. Jeg snakker om pensjon!.

740

Regjeringa har lagt fram forslag for Stortinget som betyr omfattende omlegginger og innstramminger i den framtidige folketrygden. 70 prosent av kvinnene og 40 prosent av mennene vil få dårligere pensjon enn dagens rettigheter vil gi dem. Det er de lavlønte som skal stramme inn og de høytlønte som skal få. Den fordelingsprofilen som regjeringa har lagt opp til er uakseptabel for SV. Vi vil ikke finne oss i en såkalt reform som skaper en mer urettferdig folketrygd. Det vil antakelig ikke de fleste kvinner i Norge heller. Allerede i dag kommer mange kvinner dårlig ut. Allerede i dag er det mange deltidsarbeidene og lavlønte kvinner som betaler inn trygdepremier over et langt liv - som likevel ender som minstepensjonister. Det skal vi snu!

750

Da Stortinget - inkludert SV - hevet minstepensjonen med tusen kroner i måneden, ringte en dame til meg. - Du har gjort meg til minstepensjonist du!, sa hun. - Hvordan da?, spurte jeg. Da fikk jeg hennes historie: Hun hadde gjennom et lagt liv hatt en vaskejobb på den nærmeste skolen. Hun vasket etter at skolen stengte om kvelden og før ungene kom om morgenen. På den måten klarte hun både å være 60-talls-god mor - og å spe må mannens forholdsvis beskjedne inntekt. Hun som bodde i huset ved siden av hadde en mann som tjente bedre. Hun "slapp å ha vaskejobb". Hun sov sin søteste søvn når naboen gikk på jobb i otta - og slappet av etter middag når naboen på ny måtte på jobb. Når Stortinget hevet minstepensjonen forsvant hennes lille tilleggspensjon. Hun hadde ingenting igjen som pensjonist for alt slitet eller for den trygdeavgiften hun hadde betalt.

765

770 Denne damen gjorde meg bevisst på at det er noe i pensjonsdebatten som
skurrer veldig. Høyres argumenter for å bedre pensjonen for høytlønte er at det
skal lønne seg for dem å være medlemmer av folketrygden og at de skal få noe
igjen for den trygdeavgiften de betaler inn. Men samme logikk skal ikke gjelde
775 deltidsarbeidene betaler inn trygdeavgift gjennom et langt liv - og ender opp
som minstepensjonister. Det er uakseptabelt. Det skal lønne seg å jobbe - også
for lavlønte kvinner og småbarnsmødre!

780

SV sier:

Utsett hele reformen til etter valget. Velgerne må få si sitt. Hvis
regjeringspartiene og Stortingsflertallet presser igjennom en usosial
785 innstramming nå - da lover vi omkamp etter valget!

Det er ingen naturlov som sier at vi må stramme inn på folketrygden nå. Ingen
790 kan med sikkerhet vite hva som er situasjonen om ti år eller om tjue år. Vi kan
prioritere andre samfunnsoppgaver ned for å sikre folketrygden, vi kan øke
innbetalingene til folketrygden. Vi har politiske valg!

795

SV vil sikre den offentlige tjenstepensjonsordningen og lovfeste
tjenstepensjon i privat sektor. Vi vil arbeide for en god tidligpensjonsordning
fra 62 år som må bygge på AFP. Og vi vil forsvare besteårsregelen.

800

Det er snart 20 år siden Gro Harlem Brundtland satt Norge på det
internasjonale kartet som et kvinnepolitisk foregangsland. Siden da har vi
dabbet av. Vi må blåse nytt liv i kvinnepolitikken. Da starter vi ikke med å vedta
805 en kvinnefiendtlig pensjonsreform! Tvert imot!

810 Så fortsetter vi med det som er folketrygdens viktigste utfordring: Å skape et arbeidsliv som gjør at folk holder til pensjonsalder. Nå har vi i mange år vært på defensiven og hatt mer enn nok med å avvise Høyres angrep på stillingsvernet og for mer bruk av overtid. Nå er det på tide på komme seg på offensiven.

815

LOs handlingsprogram for neste periode ønsker seg forsøk med 6-timersdag og andre arbeidstidsforkortelser. Hvem har foreslått det på Stortinget - hvert år - og uten gjennomslag? Jo - SV!

820

SV vil ikke innføre 6-timers arbeidsdag over natta gjennom vedtak i Stortinget. Arbeidstidsforkortelser i Norge er kjempet fram av fagbevegelsen og som krav i
825 forhandlinger. Det vi vil er å ta et offentlig ansvar for ulike forsøk med kortere arbeidstid. For å prøve ut forskjellige modeller. For å få folk til å ønske seg kortere arbeidstid framfor bare økt lønn. For å se om vi kan lage et mer menneskelig arbeidsliv som gjør at folk holder til pensjonsalder. Eksemplets makt kan forandre verden.

830

Da SV satt i byråd i Oslo fikk vi gjennomført det første og eneste offentlig initierte forsøket med 6 timers arbeidsdag på Majorstuetunet sykehjem. Det var
835 for lite omfattende og det varte for kort. Sykefraværet gikk ikke ned. Men trivselen økte betydelig. Og svært mange ble gravide!

840 Vi må ha en nasjonal plan for å jamne ut lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. Flere fagorganisasjoner har tatt til orde for å nedsette en likelønnskommisjon. La oss gjøre det. Vi må være utålmodige. Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn i 2005 er 14 pst. som bare kan forklares med kjønn. (kvinner tjener knappe 84 pst av hva menn gjør)

845

850 Offentlig sektor er en stor og viktig arbeidsgiver for kvinner. Samtidig er små stillingsbrøker og stor grad av bruk av vikarer utbredt. Mange kvinner kan ikke leve av den jobben de har i offentlig omsorg. Det kan vi gjøre noe med. Vi vil ha en nasjonal strategi for å omgjøre håpløse små stillingsbrøker i offentlig sektor til jobber som er trygge og forutsigbare for kvinner. Til inspirasjon for kommunene. Bort med kommunal call-girl-virksomhet!

855

I dag har skiftarbeidere i industrien krav på to timer kortere arbeidstid i uka på grunn av belastningen knyttet til arbeidet. Turnusarbeidere i helsevesenet har 860 ikke samme rett. Det har først og fremst med at flertallet av de første er menn, mens flertallet av de siste er kvinner. Dette kan vi jo ikke være bekjent av!

865 Vi må utvikle omsorgsyrkene. Det må forskes på god omsorg. Det må samles kunnskap og alle som jobber innenfor disse sektorene må vite at samfunnet satser på kvalitet. Vi trenger minst 40.000 flere ansatte bare innenfor eldreomsorg. De som skal gjøre jobben må vite at de ikke bare skal henge i stroppe i en heseblesende stoppeklokkeomsorg.

870

Rettferdig fordeling krever styring

875

Norge har enorme verdier i vannkraft. Konsesjonslovgivningen har betydd at private utbyggere har "leid" fossen eller elva fra det offentlige og at leien - deres investeringer i anlegg - tilfaller staten etter 60 år. Mange kommuner og fylker 880 eier også kraftverk. Regjeringas forslag om at også disse skulle hjemfalle, vil være en privatiseringsbombe under norske vannkraftsverdier. Kommunene ville fått valget mellom å selge nå - eller å se at deres kraftformue sakte men sikkert ble redusert til null nå hjemfallstidspunktet inntraff. Nå har flertallet i hjemfallsutvalget kommet med et nytt forslag som sikrer nye kjøpere evig 885 eierskap over deler av norske kraftressurser. Dette er uakseptabelt. Offentlig eide

kraftverk er kanskje verd så mye som 1.000 mrd kroner. Like mye som oljefondet. Og det er en evigvarende fornybar ressurs.

890 Norge har bygd seg opp fra å være et av de fattige landene i Europa - til å bli det rikeste. Det har vi klart fordi våre framsynte forfedre sikret naturressursen. Kombinasjonen av konsesjonslovgivning og utenlandsk kapital har gjort at vi har bygd vårt eget velferdssamfunn - og stått imot den utbytting som mange utviklingsland som er rike på naturressurser har opplevd.

895

Det er uaktuelt å gå fra hjemfall til bortfall!

900 Norge trenger en regjering som tar opp kampen med ESA og som insisterer på at de verdien som eies av det norske folk i fellesskap - ikke skal deles ut til private! Høyrepolitikken må stoppes - også når den kommer fra Brussel.

905

Våre forfedre ville sikre fiskerinæringa gjennom en deltakerlov som skulle sikre at de som fisker fisken kan være sjøleiere. Loven begrenser omsetningen av fiskerettighetene , hindrer utenlandsk oppgjør og demper kapitalpresset. Råfiskloven skulle sikre regulering av næringa og landing av råstoff til
910 lokalsamfunn på land. Nå er Regjeringa i ferd med å ødelegge alt dette. Gjennom en forskrift har de åpnet for omsetning av tidsubegrensede kvoter. Dermed deles retten til en av Norges viktigste fornybare ressurser rett ut til sterke pengeinteresser. Vår felles nasjonale eiendom. Det som skal sikre fellesskap og kystsamfunn. Dette kalles for kvoteranet. Og det er det er! Høyre
915 må stoppes før vi ikke har ei sild igjen!

Stortingsflertallet har tidligere vedtatt å selge 1/3 av Statoil til private. I februar
920 ble deler av dette nedsalget gjennomført fra 76 pst statlig eierskap til 70 pst statlig eierskap. Statens kortsiktige gevinst var 10 mrd norske kroner. Men det er ingen grunn til at denne privatiseringspolitikken skal fortsette. Statlig eierskap gir samfunnsmessig styring i en globalisert verdensøkonomi. Det viste de som lagde konsesjonslovene for 100 år siden. La oss vise at vi kjenner vår egen

historie og være like kloke nå - som de var da!

Kunnskapssamfunnet!

930

Ingen samfunn kan gjøre noe som er viktigere enn å investere i neste generasjon. Det er vårt ansvar å overføre verdiene: solidaritet, toleranse for forskjellighet og alle menneskers likeverd til våre barn og barnebarn. Det er vårt ansvar å overføre
935 kunnskap og forståelse, respekt for forvalteransvar, miljø og verdiskaping. Det er vårt ansvar å formidle kultur og historie. Vi skal gi våre barn og barnebarn den plattformen de skal stå på - når de skal utvikle og fornye landet videre.

940

Det skal merkes forskjell for alle barn, ungdom, alle foreldre og besteforeldre og for alle som jobber innenfor barnehage, skole, utdanning og forskning hvis SV vinner valget. Jeg tør påstå at SV har flest velgere i landet - blant dem som ikke har stemmerett. Barn og ungdom skriver til meg og heier på oss. Vi lover dem å
945 ruste opp skolen - så kan de love oss å dyrke nysgjerrigheten, strekke seg så langt de kan og være interesserte og ivrige elever.

950 Alle vet at barn formes og utvikles mest i sine aller første leveår. En baby lærer hvert våkne sekund. En ettåring og en toåring er som trekkpapir på kunnskap og gjør små og store erfaringer i høyt tempo. Desto merkeligere er det at samfunnet tar minst ansvar for sine borgere på det tidspunktet i livet vi formes mest - på godt og vondt.

955

SV ble foraktelig kalt barnehagepartiet for 30 år siden. Det er vi stolte av. Vi var kanskje noe overivrige da vi krevde gratis barnehageplass til alle - ikke bare til alle
960 barn. Når dette landsmøtet presiserer det siste må ingen ta det som en tilpassning til andre partier - bare som en tilnærming til virkeligheten. Mens SV har vært pådrivere - er det ingen i norsk politikk som har vært større "barnesinker" enn Høyre - og ikke bare når det gjelder barnehageutbygging.

Høyre gikk imot at Norge skulle ha et Barneombud.

970 Høyre gikk imot at all ungdom skal ha lovfestet rett til videregående utdanning.

Høyre gikk imot at Statens skal pålegge og betale kommunene for å drive Skolefritidsordning.

975 Høyre gikk imot at svangerskapspermisjonen skal utvides og at det innføres pappaperm. Hvis Høyre hadde bestemt hadde svangerskapspermisjonen vært på 35 uker.

980

I 30 år har SV sloss for et skikkelig barnehagetilbud. Vi tok initiativet til barnehageforliket som gjorde at Stortinget presset regjeringa til å bygge ut flere barnehager og å sette prisen ned. 20 396 flere barn har plass i barnehage ved utgangen av 2004 i forhold til antallet med barnehageplass ved utgangen av
985 2001. Dette er skjedd på initiativ fra SV. Det er vår fortjeneste at det nå går nesten 7 milliarder kroner mer over statsbudsjettet til barnehager hvert år. Disse pengene hadde Høyre planer om å bruke til skattelette. Det er vi som har mast på Dåvøy og regjeringa morgen, middag og kveld. Enda er vi ikke helt i mål. Denne jobben må SV fullføre sjøl.

990

Vi vil ha slutt på at barnehagene ses på som en parentes i familiepolitikken fordi Høyre ikke har penger og fordi KrF drømmer om hjemmевærende mødre som
995 sjelden finnes. Barnehager må være en frivillig del av skoletilbudet. Ett departement må ha ansvaret for all statlig barne og utdanningspolitikk. Da får vi også en annen bevissthet om nødvendighet av kvalitet i barnehagen.

Kompetente ansatte, god plass og utviklende leker gir alle barn gode muligheter for læring og mestring. Lek er læring. Det er mye realfag i ei sandkasse. Det er
1000 mye kultur og bokstavlek i en "stillekrok".

1005 Ingen småbarnsforeldre tror på flere løfter i barnehagepolitikken. Jeg har sjøl et par veldig praktiske foreldre. De lar seg sjelden imponere av alle dem som er så flinke til å beskrive alt de skal gjør - men som får lite gjort. Fra dem har jeg slagordet: Hold kjeft og jobb!

1010

Vi skal gjøre jobben: Vi skal sikre full barnehagedekning og gjennomføring av makspris. Vi skal innføre en lovfestet garanti til alle barn og deres foreldre og besteforeldre: En garanti som gir rett til en rimelig barnehageplass seinest 3 mnd
1015 etter at du har søkt. Barnehagetilbudet skal være like selvfølgelig som skoletilbudet over hele landet. Det skal det være mulig å få til i løpet av en Stortingsperiode - når vi bare vil.

1020

Kontantstøtte er betaling for å ikke bruke en barnehageplass. Det er bakvendt å betale folk for å ikke bruke et tilbud som er bra og viktig. Derfor skal avvikle kontantstøtten.

1025

Jeg ser at Erna Solberg underholder massene på Høyres hus med å latterliggjøre at jeg sjekker standarden på norske skoler når jeg reiser rundt. - Det finnes snart ikke skoletoalett i hele landet som ikke Kristin Halvorsen har inspisert, sier Erna.
1030 Som mener at kvaliteten på skolebygg ikke er viktig.

Ja! Jeg sjekker skoledoer - både jentedoen og guttedoen. Det begynte jeg med etter at jeg var på besøk for mange år siden på en skole som heter Kristi Krybbe i Bergen. Det var elevene som insisterte på at jeg skulle se på de sørgelige
1035 forholdene. De synes det var viktig.

Et kunnskapssamfunn må se at hvert enkelt menneske er en stor ressurs som kan
1040 utvikles og vokse og gro. I dag forsterker skolen forskjellene mellom elevene gjennom skoletida. Mange barn med minoritetsbakgrunn kommer til kort i

skolen. De får i realiteten ikke samme muligheter som alle andre barn. Det er vår største utfordring. Vårt viktigste virkemiddel er å realisere målet om tilpasset opplæring: en skole der alle elever blir sett og hver og en blir oppmuntret til å strekke seg lenger og til å gå videre - utfra egne evner og forutsetninger. Kristin Clemet skal ha honnør for å dokumentere tilstanden i norsk skole, men stryk for virkemidlene hun velger:

1045

1050

I stedet for å umiddelbart starte på å ruste opp den offentlige skolen for å bekjempe forskjeller der alle elever er, har regjeringen igangsatt en gigantisk markedseksperiment med den offentlige skolen. Det kan bare øke forskjellene ytterligere - ikke bekjempe dem.

1055

Private aktører skal nå få prøve seg på det norske utdanningsmarkedet. De plukker de billigste linjene og lover bærbar PC fra første skoledag, "gratis" lærebøker, tettere oppfølging, mindre klasser og at samfunnslivet blir trukket tettere inn i skolehverdagen. Tilbake står det offentlige med ansvaret for de dyrere linjene, med ansvar for alle elevene - ikke bare de som kan betale -, og med vanskelige forhold for å planlegge gode tilbud.

1065

- Vi frykter at utviklingen av våre egne skoler ødelegges, sier KrFs fylkesordfører i Akershus Hildur Horn Øien. Hun får sette sin lit til at SV vinner valget, da skal dette gjøres om.

1070

Kristin Clemet mener at antall elever pr lærer ikke er viktig og at kvaliteten på læreren avgjør alt. Jeg er enig i at læreren er skolens viktigste ressurs, og at en kunnskapsrik og engasjert lærer er en forutsetning for optimal læring. Men går det ikke an å ha to tanker i hodet samtidig: Selv dyktige lærere klarer ikke å følge opp 25 elever hver dag, mens dårlige lærere selvsagt kan forvirre selv den minste elevgruppe. I SV sier vi "ja takk - begge deler" i skoledebatten. Færre elever på hver dyktige lærer.

1075

1080

Regjeringa insisterer på at det er 12,1 elever i gjennomsnitt pr lærer. Det stemmer lite overens med den hverdagen som mange opplever i skolen. Det stemmer for de små skolene - de som har under 150 elever. Men for de store skolene, de som har flere enn 400 elever, byskolene er det i gjennomsnitt 19 elever pr. lærer. For de mellomstore er tallet 17. Det er krevende å følge opp hver enkelt i en slik virkelighet. (Tall fra utdanningsforbundet - spesialundervisning og særskilt språkundervisning er holdt utenfor).

1090

Høyres viktigste bidrag til skoleutvikling er kartlegging av faglig kunnskap og omfattende testing av alle elever. De nasjonale prøvene er i ferd med å ende i parodien. Det må tas en time-out i neste skoleår for å få dette inn i et konstruktivt spor, for å trekke pusten og utvikle et system som kan gi støtte i læringssituasjoner, ikke som skal styre hele opplæringa!

1100

Den norske stat trenger ikke å sitte med detaljert oversikt over skoleprestasjonene til hver enkelt elev, men vi må vite noe om hvordan det norske skolesystemet virker i forhold til andre. Det kan vi finne ut av hvis vi gjennomfører prøver hos et utvalg av elevene. Resten av elevene kan ta prøver uten et omfattende sentralt system for å innhente resultatene.

1105

Hvis man skal gjennomføre tilpasset opplæring til hvert enkelt barn, er det meningsløst at alle skal testes på nøyaktig samme tidspunkt. Testene kan legges opp slik at elevene tar dem elektronisk når læreren mener at de har kommet langt nok. Testresultater offentliggjort for hver enkelt skole gir lite meningsfylt informasjon. Det tjener bare til meningsløs rangering. 200 mill kroner koster Clemets test-skole pr år. La oss bruke mesteparten av disse ressursene til å forbedre undervisninga!

1115

SV vil utvikle den offentlige fellesskolen. Barnehagen skal være en frivillig start.

Da når vi mange flerkulturelle barn også. Så vil vi lage en moderne skoledag for elever, for lærere og for samfunnet rundt. Vi vil ha en skole der skoledagen forlenges. En heldagsskole som ikke bare er flere timer med færre lærere, men som gir rom for å jobbe på flere måter, på praktisk vis og der elevene kan bruke flere sider av seg sjøl. Vi vil ha en krevende kunnskapsskole i kontakt med virkeligheten rundt skolen. Vi vil ha mer av dagens Skolefritidsordning inn som en del av det ordinære skoletilbudet. Da kan skoledagen variere bedre med kultur og idrett. Vi vil ha en sunn skole, med skolemåltid fordi altfor mange barn spiser usunt. Vi vil ha en skole der hver elev blir sett og fulgt opp. Vi vil ha en skole som oppmuntrer til elev- og ungdomsbedrifter og at Ungt Entreprenørskap blir en tverrfaglig opplæringsmetode. Det betyr sosial læring med forankring i lokale behov og næringslivets behov, det fremmer praktisk læring og kunnskap sitter bedre når vi kan gjøre og ikke bare se og høre. Dette koster penger. Det skal det gjøre. Kvalitet koster. Og et kunnskapsløft krever høy kvalitet.

Vi vil bo i et liberalt og tolerant land

En gang var SFs slagord: "Tenk sjøl - flere og flere gjør det"! SV brakte studentopprøret inn i partipolitikken. De anti-autoritære bevegelsene gjorde opprør mot hierarkiske strukturer som hørte det "gamle" industrisamfunnet til. I vår tradisjon er det få som er fornøyd hvis de bare skal utføre ordre fra andre. Det stod i skarp kontrast kommunistisk tradisjon og sosialdemokratisk tradisjon. SV så på seg sjøl og var i stor grad bevegelsenes talerør inn i parlamentariske organer og tok med seg en ny kultur inn i politisk arbeid. SV insisterte på å gi større individuelt spillerom enn det som var kulturen på venstresida. Vi har spisskompetanse på moderne mennesker - individuelle kollektivister.

På vårt lag har det vært mange som har stått opp mot fordommer og trangsyn da det virkelig kostet. Arne Kielland var den som først tok opp i Stortinget at kriminaliseringen av homofili måtte oppheves. Det fikk gjennomslag i 1972,

1160 deretter fikk vi antidiskrimineringsvern og til slutt partnerskapslov. Siri Hall
Arnøy og dagens Stortingsgruppe står i en viktig tradisjon når vi nå foreslår at
homofile skal ha rett til å gifte seg og den siste forskjellsbehandling skal
avskaffes. I disse sakene har vi ofte stått sammen med de liberale delene av
Høyre. Og alltid imot Kristelig Folkeparti.

1165

Med borgerlig regjering og Høyre i kompaniskap med KrF, står Norge stille i
kampen for økt aksept og toleranse. Når Kvarme utnevnes til biskop i Oslo - dit
1170 mange statskirkeflyktninger har trukket fordi kirken på deres eget hjemsted har
vært for trang - da kan det bare skje fordi Høyre gir KrF all makt i
kirkepolitikken. Kombinasjonen av Høyre og KrF har gitt oss det verste fra to
verdener: Høyres fordelingspolitikk og KrFs intoleransepolitikk.

1175

"Jeg skjønner ikke hvorfor du er så overrasket over dette", sier en venninne av
meg i en snøskavl i Telemark i Påska. "Det er Kvarme som representerer
flertallet i kirken - du er bortskjemt med Stålset." Ja, jeg er oppbragt når mange
1180 mennesker føler seg tråkket på. Vi er mange medlemmer av statskirken i SV som
vil ha en raus, romslig og inkluderende folkekirke. Og vi er mange som synes det
blir mer og mer paradoksalt at Norge har en statsreligion - i motsetning til de
fleste andre velutviklede demokratier i verden.

1185

SV mener at stat og kirke bør skilles. Det er i strid med all moderne
statsforfatning at vi skal ha en statsreligion som står over alle andre livssyn og en
kristelig formålsparagraf som skal gjelde i alle barnehager og skoler. SV vil i neste
1190 valgperiode ta initiativ til at kirke og stat skilles i løpet av en ti-års periode. Og vi
som vil ha en romslig folkekirke må stille opp og være med på å gjøre den jobben
sjøl.

1195

Mange av oss ble politisk aktive på venstresida i solidaritet med dem som led
under grov urett og mot diskriminering andre steder i verden. Kampen mot

Apartheid var den saken som vekket mitt første og største engasjement.

1200 Apartheid var en ufattelig råskap satt i system. Og mange med meg har tenkt:
Når Nelson Mandela kunne sitte i 27 år i fengsel for så å styre til en fredelig
overgang til demokrati - da må jammen vi gjøre det vi kan. Hos oss.

1205

I en stadig mer flerkulturell verden må vi stå opp mot rasisme og fordommer.
For at alle skal kunne vurderes som det individet de er - ikke ut fra
kunnskapsløshet og fordommer.

1210

I en verden der folk utsettes for tortur, forfølges og risikerer livet under brutale
regimer, må det i all anstendighet være noen steder å søke tilflukt - selv om det
også finnes noen som prøver å lure oss. Jeg vet at SVere i hele landet står opp for
1215 å skape forståelse rundt asylmottak og for flyktninger.

Jeg vet også at mange i nærkontakt insisterer på at alle skal ha samme rettigheter
1220 - det skal kvinner ha, det skal barn ha - også hvis noen prøver å holde dem nede
med tradisjon og religion.

Alle mennesker er ulike - og skal ha like muligheter. Alle mennesker er ulike - og
har et ansvar. Hver og en av oss kan gjøre en liten forskjell. SV vil gjøre en
1225 forskjell. Vi kan skrive historie i 2005. Akkurat som Høyrebølgen dominerte 80-
tallet vil vi sette dagsorden og forme framtida etter neste valg.

1230 Vi er det moderne rød-grønne venstrepartiet i Europa som har størst
oppslutning blant velgerne. Hvis velgerne vil kan vi forandre verden litt. Vi vil
inspirere andre hvis vi lykkes.

SV kan ikke gjøre den jobben aleine. Vi vil samarbeide med alle gode krefter
1235 utenfor oss sjøl - med miljøbevegelse, med fagbevegelse, med freds- og
solidaritetsbevegelse. Med alle dem som ønsker å gjenreise solidariteten i

politikken.

1240

Herved er dere alle invitert, til å gjøre en forskjell, til å gjenreise solidariteten, til å forme framtida.

1245

1250

1255

Kilde

<http://www.sv.no/hvem/landsmotet/taler/dbaFile76473.doc>

Emner

Landsmøtetale

1260

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/sv-fra-opposisjon-til-posisjon-hvis-velgerne-vil>

1265

1270

1275